

Retningslinjer for regulering av fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag og sjø for sesongene 2008-2012

1. Bakgrunn

I 2003 ble det innført reguleringer i fisket etter anadrome laksefisk i vassdrag og i sjøen for fem-års perioden 2003-2008. Dette var første gang det ble gitt reguleringsbestemmelser hvor det på forhånd var fastlagt at reguleringsregime skulle gjelde for mer enn et år. Før reguleringsbestemmelsene for den nevnte fem-års perioden ble vedtatt, ble det gjennomført en omfattende prosess med en grundig gjennomgang av bestandssituasjonen, gjeldende reguleringsregime og prosedyrer for regulering av fiske. Som en del av denne gjennomgangen ble fylkesmennene gitt i oppdrag å foreta bestandsvurdering innenfor eget fylke, foreslå kategorisering av vassdrag med anadrome laksefisk, og evaluere regioninndelingen for regioner hvor det er naturlig å se laksebestandene i sammenheng.

Reguleringsprosedyren for perioden 2008-2012 er i hovedsak lagt opp på samme måte som for perioden 2003-2007. Det er imidlertid flere forhold som innebærer forholdsvis store endringer i vurderingsgrunnlaget:

St.prp.nr 32 (2006-2007) - om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder legger en rekke føringer for regulering av fisket i perioden.

I proposisjonen slås det fast at ”konsekvensene av nye reguleringer i laksefisket kan bli betydelige. Departementet vil derfor sikre at arbeidet med å utforme de nye reguleringene skjer med stor grad av medvirking fra de ulike interessegruppene, i første rekke rettighetshavere i elv og i sjø, samiske interesser, fritidsfiskere og næringsvirksomhet som kan bli berørt gjennom ringvirkninger. De nærmere konsekvensene for de enkelte interessegruppene vil bli belyst og avveid som del av prosessen. Målet er å komme frem til et reguleringsregime som er godt tilpasset situasjonen for villaksen, samtidig som de samlede konsekvensene for villaksinteressene blir akseptable. Om nødvendig vil Sametinget bli konsultert i sakens anledning. Departementet vil presisere at de underliggende rettighetene til laksefisket ikke vil bli berørt av de kommende reguleringene.”

Som en direkte oppfølging av føre-var tilnærmingen i forvaltningen av vill laks som er vedtatt av NASCO (North Atlantic Salmon Conservation Organisation) har NINA, på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning og i samarbeid med en rekke andre institusjoner, utarbeidet gytebestandsmål for 180 laksevassdrag og beregnet gytebestanden i de samme vassdragene. NINA har også utarbeidet sårbarhetsindikatorer for villaks i forhold til påvirkning fra rømt oppdrettsfisk. Disse beregningene vil være viktige premisser for regulering av fisket i perioden. (Status for utarbeidelse av gytebestandsmål og beregning av gytebestand er at det er ferdig utarbeidet gytebestandsmål for 80 vassdrag. Gytebestandsmål for de resterende 100 vassdragene, og beregning av gytebestand er til utsjekk hos fylkesmennene).

1.1 Rettslig grunnlag for reguleringene

Lakse- og innlandsfiskloven av 15. mai 1992 har som formål å sikre at naturlige bestander av anadrome laksefisk, innlandsfisk og deres leveområder forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares. Innenfor disse rammer skal loven gi grunnlag for utvikling av bestandene med sikte på økt avkastning, til beste for rettighetshavere og fritidsfiskere. Fredningsprinsippet for anadrome laksefisk, jf lovens § 4, innebærer at fisket i utgangspunktet er forbudt og må åpnes særskilt. Lovens § 33 gir hjemmel for å åpne for fiske når det er forsvarlig ut fra en vurdering av formålet. Nasjonale forskrifter for fiske etter anadrome laksefisk gir nærmere bestemmelser om tillatte redskaper, minstemål, oppgaveplikt og registrering av redskap.

1.2 Målsettinger

Regjeringen har som mål å bevare og gjenoppbygge laksebestander av en størrelse og sammensetning som sikrer mangfold innen arten og utnytter dens produksjonsmuligheter. Laksens leveområder skal forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares, og trusselfaktorer skal identifiseres og fjernes. Der dette ikke er mulig, skal trusselfaktorenes virkning på laksebestandenes produksjon, størrelse og sammensetning motvirkes eller oppheves gjennom tiltak. Påvirkninger som truer laksens genetiske mangfold skal reduseres til ikke-skadelig nivå innen 2010.

Den internasjonalt anerkjente føre-var tilnærmingen i lakseforvaltningen skal legges til grunn av alle involverte sektorer. Ved inngrep og andre påvirkninger er utgangspunktet at den som forvolder skade på ressursen skal gjenopprette eller kompensere for skaden.

Innenfor disse rammene skal lakseressursene forvaltes til størst mulig nytte for samfunnet, rettighetshavere og fritidsfiskere.

1.3 Kunnskapsgrunnlaget

Informasjonskilder som skal brukes ved regulering av laksefiske er: St.prp.nr 32 (2006-2007) om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder, beregninger av gytebestandsmål og gytebestand (Norsk institutt for naturforskning (NINA)), fangststatistikken, vassdragenes plassering i *kategorisystemet*, evaluering av gjeldende regioninndeling for sjølaksefiske og den årlige rapporten fra *Arbeidsgruppen for bestandsstatus for laks*, sårbarhetsvurdering av ville laksebestander overfor rømt oppdrettslaks (NINA), tilrådingene fra Det internasjonale havforskningsråd (ICES) og *Laksefiskeboka* (NINA temahefte 20), som inneholder resultater fra en rekke undersøkelser om laksefiske de senere årene.

I tillegg kommer lokal informasjon, løpende overvåkningsprogrammer, samt enkeltundersøkelser og utredninger som omhandler spesielle problemstillinger som forsuring/kalking, lakselus, *Gyrodactylus salaris* og vassdragsregulering.

ICES avgir hvert år vitenskapelige råd til Den nordatlantiske laksevernorganisasjonen (NASCO) på forespørsel fra organisasjonen. Rapporten inneholder oversikt over fangster og bestandsstatus, evaluering av forvaltningstiltak og forslag til justering av beskatningsnivå eller alternative forvaltningstiltak. Vurderingene og rådene gjelder store internasjonale regioner (for eksempel Nord-Europa) med noen kommentarer om enkeltland.

Norsk institutt for naturforskning har utarbeidet gytebestandsmål for 180 laksevassdrag og beregnet gytebestanden for de samme vassdragene. Gytebestandsmålene er utarbeidet på grunnlag av kunnskap om sammenhengen mellom bestand og rekruttering i enkelte godt undersøkte vassdrag. På bakgrunn av data fra disse vassdragene er det etablert fire intervaller for eggdeponering pr. m² vanndekt areal. Vassdragene er tilordnet ett av disse intervallene og gytebestandsmålene er beregnet ut fra vanndekt areal i det enkelte vassdrag.

Gytebestandens størrelse er beregnet på bakgrunn av rapportert fangst og for tre ulike beskatningsnivåer. I tillegg er det tatt hensyn til tilgjengelig kunnskap om fordeling på størrelsesgruppene stor-, mellom-, og smålaks i vassdraget og kjønnsfordelingen innenfor disse gruppene.

NINA har også utarbeidet "sårbarhetsvurdering av ville laksebestander overfor rømt oppdrettslaks". Vurderingen bygger på tilgjengelig kunnskap om hvordan forskjellige nivåer av innslag av rømt oppdrettsfisk i gytebestander av vill laks påvirker den genetiske strukturen i bestandene over tid. Det er gjennomført en rekke simuleringer der en ser på effekten avhengig av bl.a. opprinnelig bestandsstørrelse, bestandssammensetning, og jevne eller varierende innslag av rømt fisk i gytebestandene.

Arbeidsgruppen for bestandsstatus for laks er en ekspertgruppe som ble opprettet av DN i år 2000. Arbeidsgruppen har i oppgave å utarbeide en årlig rapport om tilstand og utviklingstrekk i norske laksebestander, samt utarbeide Norges lakserapport til Det internasjonale havforskningsråd (ICES). I

tillegg skal arbeidsgruppen besvare spørsmål av biologisk karakter vedrørende lakseforvaltning. I 2006 ga DN arbeidsgruppen to oppgaver vedrørende regulering av laksefiske:

- Gi en regionvis vurdering av laksefisket på kysten med hensyn på bærekraftig høsting av de bestandene som beskattes i regionen.
- Gi generelle reguleringsråd for hver kystregion.

Opgavene er besvart i vedlegg til arbeidsgruppens rapport.

Kategorisystemet er en inndeling av vassdrag ut fra tilstanden til laksebestanden sett i forhold til skadelig menneskeskapt påvirkning. Et vassdrags kategoriplassering baseres på en samlet vurdering av de forhold som har betydning for bestandens eksistens og produksjon. I forbindelse med kategoriseringen blir det også registrert andre opplysninger om bestandene som er relevante for regulering av fisket. Systemet administreres av DN mens fylkesmennenes miljøvern- og fiskeridivisjoner forslår kategoriplassering og gir relevante tilleggsopplysninger. Kategorisystemet er et hjelpemiddel for å gjennomføre en forvaltningspraksis tilpasset den aktuelle bestandstilstanden.

1.4 Utviklingen internasjonalt

Sjølaksefiske har gjennom de siste par tiår fått et stadig mindre omfang. Land som Island, Kanada, England og Wales og Skottland som tidligere har hatt til dels omfattende sjølaksefiske har i dag enten ikke lenger noe eller et svært begrenset fiske etter laks i sjøen. Det gjenværende sjølaksefisket står bare for en liten andel av totalfangsten.

Irland har sammen med Norge hatt det største gjenværende sjølaksefiske de siste årene. Irland har vært under stadig sterkere press både fra interesseorganisasjoner og andre land om å foreta strenge reguleringer av dette fisket. Etter at Irland tidligere i år besluttet å forby det meste av sjølaksefiske er nå Norge det landet i verden med det mest omfattende sjølaksefiske etter atlantisk laks.

Sjølaksefiske blir bl. a. på bakgrunn av råd fra ICES og i det internasjonale samarbeidet i NASCO ansett for å være problematisk, fordi det i større eller mindre grad er et fiske på blanda bestander. Et slikt fiske gjør det i begrenset grad mulig å skjerme bestander fra beskatning, evt å tilpasse beskatningstrykket til det nivået alle bestander tåler.

I det internasjonale samarbeidet rettes det også fokus på det en kaller for "interceptory fishery", dvs et fiske som fanger fisk med opprinnelse fra andre land. I Norge er det registrert at fisk fra Russland kan utgjøre en signifikant andel av fangsten i sjølaksefiske i Øst-Finnmark og at fisk fra Sverige inngår i fangstene lengst sør i landet.

Et fiske som fanger fisk med opprinnelse fra andre land vil nesten alltid oppfattes som problematisk i internasjonal sammenheng. Færøyene som avstår fra å fiske laks, bl a fordi fisk fra svake bestander inngår i fangstene, forventer at andre land skal gjøre det samme. Det forventes også at land med svake bestander gir disse maksimal beskyttelse innenfor sine territorialområder.

I flg ICES har fang og slipp fått stadig større anvendelse som forvaltnings- og bevaringstiltak i lakseforvaltningen i løpet av det siste tiåret. Andelen av fang og slipp fiske av total fangst varierer mellom land fra 18% i Island til 82% i Russland. I 2006 ble mer enn 150 000 laks registrert gjenutsatt. Norge er i dag eneste part i NASCO med et elvelaksefisket som ikke rapporterer på gjenutsatt laks.

2. Bestandssituasjon

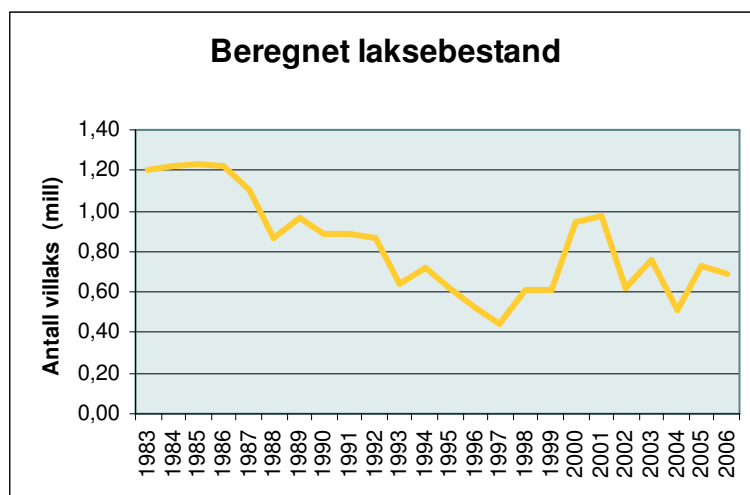
2.1. Bestandssituasjon nasjonalt nivå

Arbeidsgruppen for bestandsstatus for laks har gitt en detaljert beskrivelse av bestandssituasjonen og utviklingen i fisket i sin rapport fra 2007. Ut fra den generelle bestandssituasjonen for laks har

arbeidsgruppen delt kysten inn i seks kyststrekninger. Områder hvor bestandene er spesielt hensynskrevende er særskilt omtalt. For detaljer henvises det arbeidsgruppens rapport. Rapporten innledes med en kort og generell beskrivelse:

I hele sitt utbredelsesområde gikk laksen sterkt tilbake i 1980 og 1990 årene. Dette var også tilfelle med norske laksebestander, men nedgangen var ikke så betydelig som for eksempel i Skottland, Irland og Canada. Det er mange faktorer som kan ha bidratt til denne nedgangen i laksebestandene internasjonalt, de kan være av naturlig art, eller de kan være resultat av menneskelig aktivitet. De siste årene har laksebestandene i Norge tatt seg noe opp igjen, men i 2004 var bestandene igjen nede på samme lave nivå som på 1990 tallet. I 2005 var det igjen en oppgang i laksebestandene, men bestandene er fortsatt lavere enn i 1980 årene. I Norge er de viktigste årsakene til nedgang i enkeltbestander lokale problemer som forurensing (spesielt forsuring), men kalkingsprogrammene og redusert svovel i nedbøren de senere år har bidratt til at laksen har blitt reetablert i vassdrag hvor den tidligere var utryddet. Videre har effekter av parasitten *Gyrodactylus salaris*, samt forskjellige inngrep i vassdrag ført til nedsatt smoltproduksjon. Et symposium arrangert av ICES og NASCO i Bergen høsten 2005 (Hansen & Windsor, 2006) dokumenterte flere negative effekter av akvakulturvirksomhet på villaksen, hvor for eksempel lakselus lokalt kan øke dødeligheten av laks i sjøen. Det er også påvist at innblanding av rømt oppdrettslaks kan medføre forandringer i den ville laksens genetik og som et resultat av dette redusere laksens levedyktighet i naturen (fitness). Noen laksebestander kan også ha vært for hardt fisket på, slik at det ikke har vært nok gytefisk til å gi en bærekraftig reproduksjon.

Beregnet innsig av laks før høsting 1983-2006

Tabell 9.1. Kategorisering av vassdrag som har eller har hatt en selvreproduserende laksebestand. Tabellen er ajourført pr. 1 juni 2007.

Totalt antall lakselver i Norge	450
1 Tapte bestander	45
2 Truede bestander	32
3a Sårbare bestander – nær truet	30
3b Sårbare bestander – opprettholdt ved tiltak	19
4a Reduserte bestander – betydelig redusert ungfiskproduksjon	63
4b Reduserte bestander – bare redusert voksenfiskbestand	2
5a Moderate eller lite påvirkede bestander – spesielt hensynskrevende	208
5b Moderate eller lite påvirkede bestander – ikke spesielt hensynskrevende	38
X Bestandsstatus usikker	13

Arbeidsgruppen har gjort følgende vurdering av beskatningen av laksebestandene på nasjonalt nivå:

”Etter flere store reguleringer av laksefisket i Norge siden drivgarnsfisket ble forbudt i 1989 har sjøbeskatningen av laks gått betydelig ned. Redusert lønnsomhet i sjølaksefiske på grunn av lave priser har ytterligere forsterket dette. Dette illustreres også av nedgangen i antall kilenøter i drift.

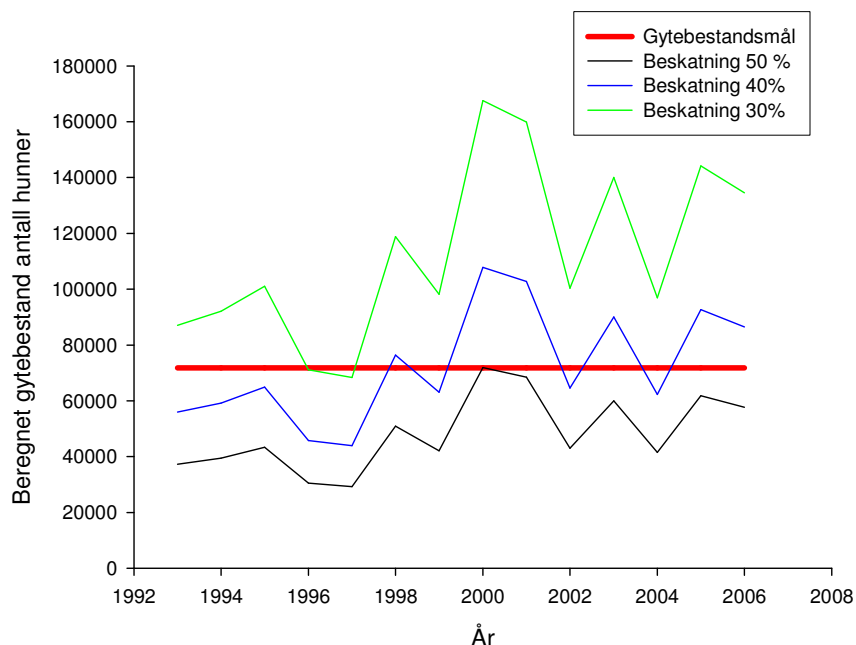
Det internasjonale havforskningsråd (ICES) ga i 2007 følgende anbefaling om status av laks i Nord-Europa i relasjon til havfiskerier:

- Nordeuropeiske ensjøvinter bestander synes å være innenfor full reproduktiv kapasitet.
- Nordeuropeiske multisevinter bestander synes å være innenfor full reproduktiv kapasitet.

ICES gir også klart råd om at forvaltningen av en- og multisevinter bestander av laks må baseres på lokale bestandsvurderinger, og at fisket kun bør foregå på bestander som har full reproduktiv kapasitet. Vi vet at i Norge er det en rekke bestander som høyst sannsynlig er innenfor sikre biologiske grenser. Men det er også en rekke bestander som av forskjellige grunner er langt ifra å ha full reproduktiv kapasitet, og disse må ha spesiell beskyttelse. Se også kategorisystemet.

Hvordan stiller fiske på blandede bestander i sjøen seg i forhold til bærekraftig høsting? Laks som fanges i ytre kyststrøk i Norge kan være fisk som både kan tilhøre lokale bestander og fisk som hører hjemme andre steder. Fiske i ytre kyststrøk vil samtidig beskatte laks fra mange flere ulike bestander enn fiske i indre strøk. Fisk som tas i munningsområder av fjorder hører i stor grad hjemme i fjorden. I indre strøk vil fisken i mye større grad være fisk fra lokale bestander. I områder med svake bestander bør derfor sjøfiske begrenses helt ut til munningene av fjordene.”

NINA har beregnet samlet gytebestandsmål for 180 elver som omfatter om lag 90% av den samlede norske villaksressursen. Videre er det beregnet den samlede gytebestanden for disse elvene ved en gjennomsnittlig beskatningsrate på hhv 30%, 40% og 50%:

Beregnet samlet gytebestand for 180 elver ved beskatningsratene 30%, 40% og 50% og samlet gytebestandsmål for disse elvene.

2.2 Bestandssituasjon og utvikling i fisket regionvis

Forslag til revidert regioninndeling (foreslått i desember 2006)

Arbeidsgruppen for bestandsstatus for laks har i et notat til DN datert desember 2006 kommet med forslag til en ny regioninndeling for sjøfiske etter anadrome laksefisk (figur 2.1 og figur 2.2).

”En viktig grunn til endringen er at merkeforsøk på kilenotstasjoner langs kysten viser at laks som fanges i ytre kyststrøk ofte tilhører mange bestander fra store deler av landet, mens laks fra stasjoner i fjordstrøkene i langt større grad bare tilhører bestander fra elver inne i fjorden. Dette gjør at fiske på kysten i betydelig større grad skjer på blandede bestander enn fiske inne i fjordene. Siden en viktig hensikt med regioninndelingen er å redusere fisket på blandede/ikke identifiserbare bestander, bør kyststrekninger med fjordområder deles inn i en ytre og en indre region, og beskatningen eventuelt begrenses eller forskyves i tid i ytre region. Dette gjelder hele kysten fra Rogaland og nordover. Grensen mellom ytre og indre region har vi valgt ut fra gjenfangstkart fra merkeforsøkene beskrevet i kapittel 2.5 og lokalkunnskap. *Arbeidsgruppen for bestandsstatus for laks* har ikke den nødvendige lokalkunnskapen som trengs over alt, så grensene som foreslås her bør ses på som veiledende.

I vårt nye forslag til regioninndeling har vi begynt i nord, og fulgt kysten sørover til svenskegrensa. Vårt forslag til regioninndeling er vist i tabell 2.1 og figurene 2.1 og 2.2. Vi har i størst mulig grad fulgt kommunegrensene. Likevel har vi valgt å dele 48 kommuner i en ytre og en indre del, der den ytre delen sogner til en kystregion og den indre delen tilhører den tilgrensende fjordregionen. Vårt forslag til hvordan disse kommunene kan deles er gitt i tabell 2.2.

For Finnmark og Troms har vi fulgt fylkesgrensene, med en kystregion i hvert fylke. Troms har i tillegg fått en felles region for alle fjordstrøkene. Nedgangen i laksefisket i Tana i 2004 og 2005 gjør at vi har delt fjordstrøkene i Finnmark inn i fire regioner. Nordland har vi delt inn i to kystregioner og to fjordregioner. Trøndelag har vi delt inn i en kystregion og en fjordregion. Møre og Romsdal er også delt inn i en kystregion og en fjordregion, og Vestlandet fra Stad til Stavanger har vi delt inn i en kystregion og fire fjordregioner. For Jæren, Agderkysten og Østlandet har vi beholdt de samme regionene som i dagens regioninndeling. ”

Tabell 2.1. Forslag til inndeling av regioner for fiske etter laks i sjøen i perioden 2008-2012, fordelt etter kommune. For kommuner som er delt mellom en ytre og en indre del er vårt forslag til deling beskrevet i tabell 2.2.

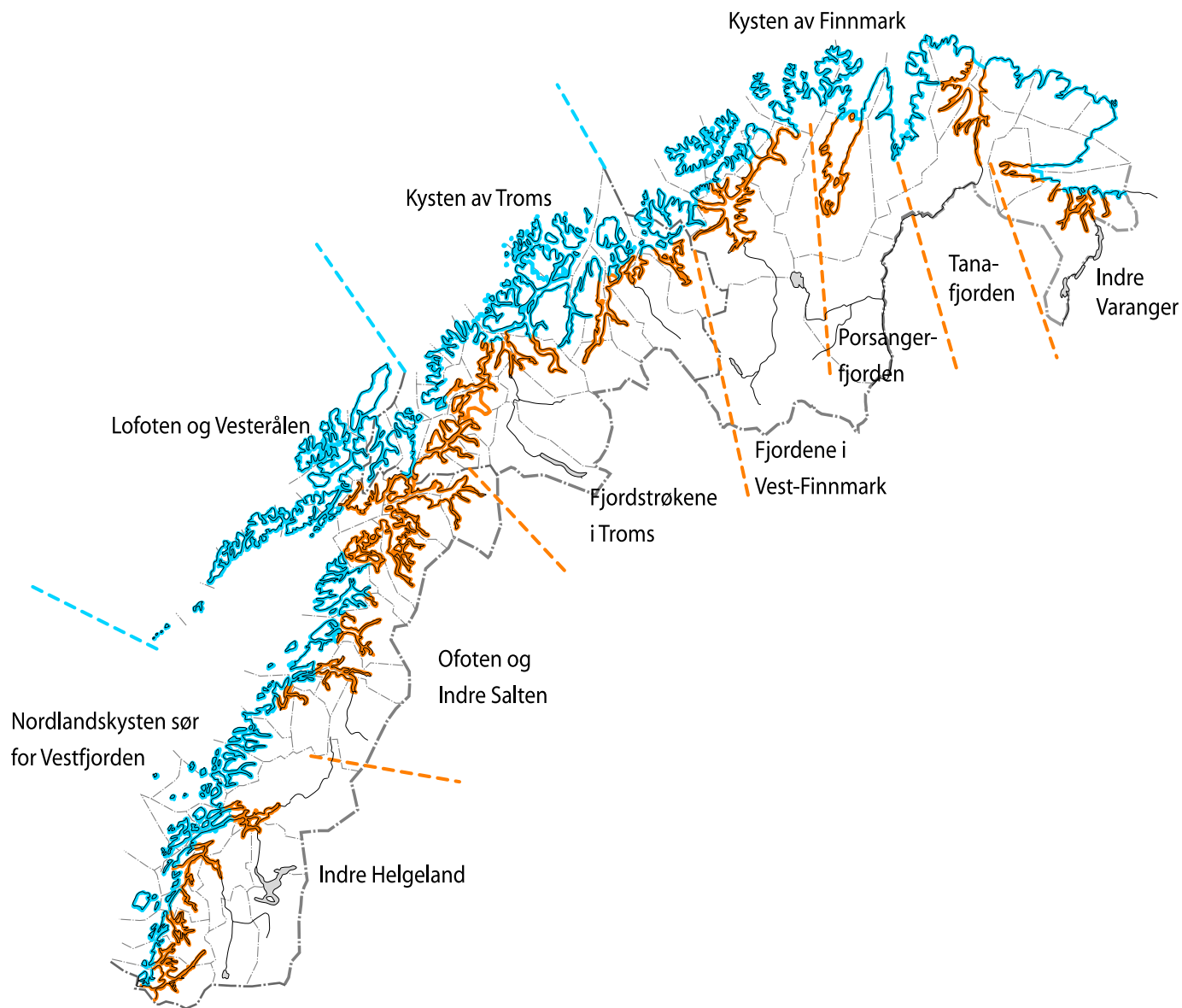
Region	Kommuner
1 Kysten av Finnmark	Sør-Varanger (ytre), Vadsø, Vardø, Båtsfjord, Berlevåg (ytre), Gamvik (ytre), Lebesby, Nordkapp, Måsøy, Hammerfest, Hasvik, Loppa
2 Indre Varangerfjord	Sør-Varanger (indre), Nesseby
3 Tanafjorden	Berlevåg (indre), Tana, Gamvik (indre)
4 Porsangerfjorden	Porsanger
5 Fjordene i Vest-Finnmark	Kvalsund, Alta
6 Kysten av Troms	Kvænangen (ytre), Skjervøy, Lyngen (ytre), Karlsøy, Tromsø, Lenvik (ytre), Berg, Torsken, Tranøy (ytre), Bjarkøy, Harstad, Kvæfjord
7 Fjordstrøkene i Troms	Kvænangen (indre), Nordreisa, Kåfjord, Lyngen (indre), Storfjord, Balsfjord, Lenvik (indre), Målselv, Sørreisa, Tranøy (indre), Dyrøy, Salangen, Ibestad, Lavangen, Gratangen, Skånland
8 Lofoten og Vesterålen	Andøy, Øksnes, Sortland, Bø, Hadsel, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
9 Nordlandskysten sør for Vestfjorden	Steigen, Bodø (ytre), Gildeskål (ytre), Meløy, Rødøy, Lurøy, Træna, Nesna, Dønna, Leirfjord (ytre), Herøy, Alstahaug (ytre), Vega, Vevelstad (ytre), Brønnøy (ytre), Sømna (ytre), Bindal (ytre)
10 Ofoten og Indre Salten	Lødingen, Tjeldsund, Evenes, Narvik, Ballangen, Tysfjord, Hamarøy, Sørfold, Bodø (indre), Fauske, Skjerstad, Saltdal, Beiarn, Gildeskål (indre)
11 Indre Helgeland	Rana, Hemnes, Leirfjord (indre), Vefsn, Alstahaug (indre), Vevelstad (indre), Brønnøy (indre), Sømna (indre), Bindal (indre)
12 Kysten av Trøndelag	Leka, Vikna, Nærøy (ytre), Flatanger (ytre), Osen, Roan, Åfjord (ytre), Bjugn (ytre), Ørland (ytre), Frøya, Hitra, Agdenes (ytre), Snillfjord (ytre), Hemne (ytre)
13 Fjordstrøk i Trøndelag	Nærøy (indre), Høylandet, Fosnes, Namsos, Namdalseid, Flatanger (indre), Åfjord (indre), Bjugn (indre), Ørland (indre), Rissa, Leksvik, Mosvik, Verran, Steinkjer, Inderøy, Verdal, Levanger, Frosta, Stjørdal, Malvik, Trondheim, Skaun, Orkdal, Agdenes (indre), Snillfjord (indre), Hemne (indre)
14 Kysten av Møre og Romsdal	Smøla, Aure/Tustna (ytre), Kristiansund, Averøy (ytre), Eide (ytre), Fræna, Aukra, Sandøy, Midsund (ytre), Haram (ytre), Giske, Ulstein (ytre), Herøy (ytre), Sande (ytre)
15 Fjordene i Møre og Romsdal	Aure/Tustna (indre), Halså, Surnadal, Tingvoll, Frei, Sunndal, Gjemnes, Averøy (indre), Eide (indre), Molde, Nesset, Rauma, Midsund (indre), Vestnes, Haram (indre), Skodje, Ørskog, Stordal, Norddal, Stranda, Sykkylven, Ålesund, Sula, Ørsta, Hareid, Ulstein (indre), Herøy (indre), Volda, Sande (indre), Vanylven
16 Kysten fra Stad til Stavanger	Selje (ytre), Vågsøy (ytre), Bremanger (ytre), Flora,

	Askvoll (ytre), Fjaler (ytre), Hyllestad (ytre), Solund, Gulen (ytre), Fedje, Austrheim, Øygarden, Radøy (ytre), Askøy (ytre), Fjell, Bergen (ytre), Sund, Austevoll, Os (ytre), Fitjar (ytre), Stord (ytre), Bømlo, Sveio (ytre), Haugesund, Utsira, Tysvær (ytre), Karmøy, Bokn (ytre), Kvitsøy, Rennesøy (ytre), Randaberg
17 Indre del av Fjordane	Selje (indre), Vågsøy (indre), Eid, Stryn, Gloppen, Bremanger (indre), Naustdal, Førde, Askvoll (indre), Gaular, Fjaler (indre)
18 Sognefjorden	Hyllestad (indre), Høyanger, Balestrand, Leikanger, Sogndal, Luster, Årdal, Lærdal, Aurland, Vik, Gulen (indre)
19 Indre Hordaland	Masfjorden, Lindås, Modalen, Radøy (indre), Meland, Askøy (indre), Osterøy, Vaksdal, Bergen (indre), Os (indre), Samnanger, Fusa, Kvam, Granvin, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang, Odda, Jondal, Kvinnherad, Etne, Tysnes, Fitjar (indre), Stord (indre), Sveio (indre)
20 Indre Rogaland	Ølen, Bokn (indre), Tysvær (indre), Vindafjord, Sauda, Suldal, Finnøy, Hjelmeland, Strand, Rennesøy (indre), Forsand, Gjesdal, Sandnes, Stavanger
21 Jæren	Sola, Klepp, Hå, Eigersund, Sokndal
22 Agderkysten	Kystkommunene i Vest-Agder og Aust-Agder
23 Østlandet	Kystkommunene fra Telemark til Østfold

Tabell 2.2. Forslag til deling av kommuner mellom en ytre del (kyst) og en indre del (fjord).

Fylke	Kommune	Indre del av kommunen
Finnmark	Sør-Varanger	Fjordområdene mellom Bugøynes og Passviknakken, unntatt Holmgråfjorden
Troms	Berlevåg	Innenfor Tanahorn
	Gamvik	Innenfor Stauranberga
	Kvænangen	Innenfor Spildra
	Lyngen	Lyngenfjorden øst for Peppartind
	Lenvik	Malangen øst for Tennskjer og Gisundet innenfor Ytre Årnes
Nordland	Tranøy	Innsida av Senja, nord for Lekangsund
	Bodø	Innenfor Saltstraumen og Beiarkjeften
	Gildeskål	Innsida av Sandhornøya
	Leirfjord	Innenfor Helgelandsbrua
	Alstahaug	Øst for Kystriksveien
	Vevelstad	Øst for Kystriksveien
	Brønnøy	Øst for Kystriksveien
	Sømna	Øst for Kystriksveien
Nord-Trøndelag	Bindal	Øst for Kystriksveien
	Nærøy	Øst for Abelvær, samt Sørsalten
Sør-Trøndelag	Flatanger	Øst for Utvorda
	Åfjord	Innenfor ei linje fra Tårnes til Lysøysund
	Bjugn	I Stjørnfjorden
	Ørland	Innenfor Garten
	Snillfjord	Hemnefjorden innenfor Hemnskjell
	Agdenes	Øst for Stavøya

Møre og Romsdal	Hemne	Vinjefjorden og Hemnefjorden innenfor Fugløy
	Aure/Tustna	Innenfor RV 680, unntatt Årvågsfjorden
	Averøy	Innenfor RV 64
	Eide	Innenfor Atlanterhavsveien
	Midsund	Innsida av Otrøy, fra Sundsbø til Årneset
	Haram	Sørøst for Hamnsund
	Ulstein	Innenfor brua på RV 61
	Herøy	Innenfor brua på RV 61
	Sande	Rovdefjorden øst for Nupen
Sogn og Fjordane	Selje	Vanylvsfjorden innenfor Revjehornet
	Vågsøy	Innenfor Husevågøya
	Bremanger	Innenfor Husevågøya og Hennøy
	Askvoll	Førdefjorden øst for Flokenes og Dalsfjorden øst for Vårdal
	Fjaler	Dalsfjorden øst for Kjøsnes
	Hyllestad	Sognefjorden innenfor Nesje
Hordaland	Gulen	Sognefjorden øst for Rytletangane
	Radøy	Øst for Straume og sør for Manger
	Askøy	Østsida av Askøy
	Bergen	Øst for Askøybrua
	Os	Øst for Halhjem
	Fitjar	Øst for Stokken
	Stord	Øst for E39
	Sveio	Øst for E39
Rogaland	Tysvær	Øst for E39
	Bokn	Øst for E39
	Rennesøy	Øst for E39

Figur 2.1. Forslag til regioninndeling for sjøfiske etter anadrome laksefisk i Nord-Norge.

Figur 2.2. Forslag til regioninndeling for sjøfiske etter anadrome laksefisk i Sør-Norge.

Kort beskrivelse av bestandssituasjonen i hver kystregion. (For nærmere beskrivelse av utviklingen i bestandssituasjonen i de enkelte fylker, se vedlegg)

1 Kysten av Finnmark

- *Vandringsmønster hos voksen laks ut fra merkeforsøk.* Aktuell merkestasjon er Breivik. Der er det vesentlig gjenfangster i Finnmark, men også i Troms og Russland. Vandringsmønsteret er vesentlig fra vest mot øst. Innslaget av russisk fisk øker antakelig etter hvert som vi går østover i Finnmark.
- *Fangststatistikken for laks.* I perioden 2003 – 2006 har fangstene i sjøfisket i regionen i gjennomsnitt vært på 85 tonn. Ca 17 tonn av dette er beregnet til å komme fra delte kommuner. 85 tonn utgjør ca 17 % av totalfangsten av laks i sjø i Norge. Laksefangstene i regionen i perioden korrelerer svært nært med beregnet bestandsstørrelse for Tana (i perioden 1998-2006: $r^2 = 0,86$, $n = 9$, $p < 0,001$). Dette er trolig på grunn av at laks fra Tana utgjør en antallsmessig stor del av fangstene i regionen.
- *Innslaget av rømt oppdrettslaks.* 9 % av skjellprøvene fra perioden 1995 – 2006 var fra rømt oppdrettslaks. Laveste innslag per år var 2 % og høyeste innslag var 19 %. Oppdrettslaks kommer seinere inn i fangstene enn vill stor- og mellomlaks (figur 6.1).
- *Kategoriseringssystemet.* I Finnmark er tre bestander tapt, to truet, en har redusert ungfishbestand, 31 er moderat eller lite påvirket, derav 19 spesielt hensynskrevende, og seks har usikker kategori plassering. De fleste bestandene av sjøørret og sjørøye i Finnmark er moderat eller lite påvirket.

Fisket på kysten av Finnmark er i stor utstrekning et fiske på blandede bestander, selv om fangstene antallsmessig trolig er dominert av laks fra Tanavassdraget. Tanavassdraget har i seg selv igjen flere bestander. Fisket med kilenot i regionen starter i dag allerede 15. mai, og Finnmark er eneste regionen hvor krokarn (fiskestart 1. juni) er tillatt i innvandringsperioden for villaks.

6 Kysten av Troms

- *Vandringsmønster hos voksen laks ut fra merkeforsøk.* Aktuelle merkestasjoner er Mortsund i Lofoten og Breivik i Finnmark. På kysten av Troms beskattes trolig mest fisk fra Troms og noe fra Finnmark. Vandringsmønsteret er vesentlig fra sør mot nord.
- *Fangststatistikken for laks.* I perioden 2003 – 2006 har fangstene i sjøfisket i regionen i gjennomsnitt vært på 23 tonn. Ca 8 tonn av dette er beregnet til å komme fra delte kommuner. 23 tonn utgjør ca 5 % av totalfangsten av laks i sjø i Norge. Laksefangstene i regionen i perioden korrelerer relativt godt med beregnet bestandsstørrelse for Tana (i perioden 1998-2006: $r^2 = 0,55$, $n = 9$, $p 0,02$).
- *Innslaget av rømt oppdrettslaks.* 33 % av skjellprøvene fra 2005 og 2006 var av rømt oppdrettslaks (årlige innslag: 31 % og 35 %). Selv om prøvene fra dette området er fra perioden 15. juni – begynnelsen av august, kommer oppdrettslaks seinere inn i fangstene enn vill stor- og mellomlaks (figur 6.2).
- *Kategoriseringssystemet.* I Troms er en bestand tapt, to er truet, fem er sårbare, en har redusert ungfishbestand, 26 er moderat eller lite påvirket, derav 25 spesielt hensynskrevende, og en bestand har usikker kategori plassering. Tilstanden i Finnmark er nevnt under kysten av Finnmark. De fleste bestandene av sjøørret og sjørøye i Troms er moderat eller lite påvirket.

Det er et betydelig fiske på blandede bestander i regionen.

8 Lofoten og Vesterålen

- *Vandringsmønster hos voksen laks ut fra merkeforsøk.* Aktuelle merkestasjoner er Mortsund og Støtt. På Støtt er det sterkt fiske på blandede bestander, med elvefangster fra Møre og Romsdal til Russland. 80 % av fangstene er fra Nordland. Fra Støtt går en større andel sørover enn nordover. Få fisk fra Støtt er tatt i Lofoten og Vesterålen. Det var bare fire gjenfangster i elv fra merkingene i Mortsund, to i Nordland, en i Troms og en i Finnmark. Det synes å være

fisk fra nordre Nordland, samt Troms og litt fra Finnmark som beskattes i Lofoten og Vesterålen.

- *Fangststatistikken for laks.* I perioden 2003 – 2006 har fangstene i sjøfisket i regionen i gjennomsnitt vært på 10 tonn. Ingenting av dette er beregnet til å komme fra delte kommuner. 10 tonn utgjør ca 2 % av totalfangsten av laks i sjø i Norge.
- *Innslaget av rømt oppdrettslaks.* 20 % av skjellprøvene fra perioden 1995 – 2006 var fra rømt oppdrettslaks. Laveste innslag per år var 15 % og høyeste innslag var 40 %. Oppdrettslaks kommer seinere inn i fangstene enn vill stor- og mellomlaks (figur 6.3).
- *Kategoriseringssystemet.* Totalt fra Saltfjellet til og med Troms er det 111 bestander av laks. Området har et stort antall (68) små laksebestander som er moderat eller lite påvirket, men spesielt hensynskrevende. I tillegg er det 11 større bestander som er moderat/lite påvirket. Dessuten er sju tapt, tre truet, sju sårbare og 12 har redusert produksjon. Tre bestander har usikker plassering. Det er også et stort antall bestander av sjøørret og sjørøye her. De fleste er moderat eller lite påvirket, men det er også noen få som er truet eller sårbare, og en bestand av hver art er tapt.

Det er et betydelig fiske på blandede bestander i regionen. Det gjelder spesielt mange små vassdrag, som er spesielt hensynskrevende, og enkelte reduserte bestander.

9 Nordlandskysten sør for Vestfjorden

- *Vandringsmønster hos voksen laks ut fra merkeforsøk.* Aktuelle merkestasjoner er Kvaløyhamn, Støtt og Mortsund. På Støtt er det sterkt fiske på blandede bestander, med elvefangster fra Møre og Romsdal til Russland. 80 % er fra Nordland. Både fra Støtt og Kvaløyhamn går en større andel sørover enn nordover. Mange bestander beskattes på kysten av Nordland, først og fremst fra mange små elver i Nordland, men også fisk fra Troms og Trøndelag. Tidligere var Vefsna viktig, men nå fanges mye fra Namsen, Gaula og Orkla.
- *Fangststatistikken for laks.* I perioden 2003 – 2006 har fangstene i sjøfisket i regionen i gjennomsnitt vært på 10 tonn. Ca 4 tonn av dette er beregnet til å komme fra delte kommuner. 8 tonn utgjør ca 1,5 % av totalfangsten av laks i sjø i Norge.
- *Innslaget av rømt oppdrettslaks.* 31 % av skjellprøvene fra perioden 1995 – 2006 var fra rømt oppdrettslaks. Laveste innslag per år var 5 % og høyeste innslag var 67 %. I skjellprøvene fra denne regionen er det ikke så markert skille i tid mellom de ulike gruppene fisk som i de andre regionene (figur 6.4). Dette mønsteret er ikke drevet av et fåtall avvikende år, men ser ut til å være gjeldene i 6 av 10 år hvor vi har stort nok datamateriale (data ikke vist), mens de resterende fire årene har mønsteret som vi finner i de andre regionene med oppdrettslaks som kommer inn i fangstene noe seinere enn vill stor- og/eller mellomlaks.
- *Kategoriseringssystemet.* I Nordland er det registrert 99 laksebestander. 16 av dem er gått tapt, vesentlig på grunn av *G. salaris* eller kraftutbygging, fire er truet, fire er sårbare, 15 har redusert ungfiskproduksjon og 60 er moderat eller lite påvirket, derav 50 spesielt hensynskrevende. Det fins også ca. 250 bestander av sjøørret og 40 bestander av sjørøye her. Mange er moderat eller lite hensynskrevende, men to sjøørretbestander er karakterisert som truet og 11 som sårbare og 41 har redusert produksjon.

I ytre strøk er det et betydelig fiske på blandede bestander. Det gjelder mange små vassdrag, samt flere elver som tidligere hadde store bestander (Vefsna, Ranaelva, Drevja, Fusta, Røssåga).

12 Kysten av Trøndelag

- *Vandringsmønster hos voksen laks ut fra merkeforsøk.* Aktuelle merkestasjoner er Kvaløyhamn, Bjørøyvær, Tarva og Titran. En stor del av gjenfangstene er fra Trøndelag, men også et betydelig innslag fra Møre og Romsdal og noe fra Nordland.
- *Fangststatistikken for laks.* I perioden 2003 – 2006 har fangstene i sjøfisket i regionen i gjennomsnitt vært på 21 tonn. Ca 11 tonn av dette er beregnet til å komme fra delte kommuner. Siden flere av de delte kommunene ligger ved utløpet av Trondheimsfjorden og Namsfjorden, hvor det meste av fangsten trolig foregår inne i fjordene er det trolig at fangsten

i denne regionen er overestimert med vår metode. 21 tonn utgjør ca 4 % av totalfangsten av laks i sjø i Norge.

- *Innslaget av rømt oppdrettslaks.* 40 % av skjellprøvene fra perioden 1995 – 2006 var fra rømt oppdrettslaks. Laveste innslag per år var 19 % og høyeste innslag var 69 %. Oppdrettslaks kommer seinere inn i fangstene enn vill stor- og mellomlaks (figur 6.5).
- *Kategoriseringssystemet.* I Trøndelag er det totalt registrert 90 laksebestander, men åtte av dem har gått tapt på grunn av vassdragsregulering eller andre fysiske inngrep. Videre er fire truet (pga. Gyro), seks er sårbare, 26 har redusert produksjon og 46 er moderat eller lite påvirket, derav 39 spesielt hensynskrevende. I Trøndelag er det ca. 200 sjøørretbestander med noe varierende status. Åtte av dem er tapt, sju truet og 10 sårbare. Tilstanden i Nordland er nevnt under region 9, og Møre og Romsdal under region 14.

De bestandene som i hovedsak blir beskattet på kysten av Trøndelag er store bestander. Men generelt er det et betydelig fiske på blandende bestander, der også fisk fra svakere bestander i nabofylkene inngår.

14 Kysten av Møre og Romsdal

- *Vandringsmønster hos voksen laks ut fra merkeforsøk.* Aktuelle merkestasjoner er Titran, Kinn og Melvær. Fisket på kysten av Møre og Romsdal synes å være dominert av fisk fra hjemfylket, men med betydelige innslag av fisk som hører hjemme lenger sør, og også noe fra Trøndelag.
- *Fangststatistikken for laks.* I perioden 2003 – 2006 har fangstene i sjøfisket i regionen i gjennomsnitt vært på 11 tonn. Tre tonn av dette er beregnet til å komme fra delte kommuner. 11 tonn utgjør ca 2 % av totalfangsten av laks i sjø i Norge.
- *Innslaget av rømt oppdrettslaks.* 55 % av skjellprøvene fra perioden 1995 – 2006 var fra rømt oppdrettslaks. Laveste innslag per år var 44 % og høyeste innslag var 67 %. Oppdrettslaks kommer seinere inn i fangstene enn vill stor- og mellomlaks (figur 6.6).
- *Kategoriseringssystemet.* Ni av de 62 laksebestandene i Møre og Romsdal er truet på grunn av *G. salaris*. For øvrig har sju bestander redusert produksjon, mens de øvrige 46 bestandene er moderat eller lite påvirket. Av de siste er 38 spesielt hensynskrevende. Det er registrert 262 sjøørretbestander i fylket. Av disse er 227 karakterisert som moderat eller lite hensynskrevende.

Det er betydelige innslag av fisk som hører hjemme lenger syd i landet i fangstene i denne regionen. I områdene lengre syd er det mange truede og sårbare bestander.

16 Kysten fra Stad til Stavanger

- *Vandringsmønster hos voksen laks ut fra merkeforsøk.* Aktuelle merkestasjoner er Kinn, Melvær, Rong og Karmøy. På alle disse merkestasjonene er det merket fisk fra mange vassdrag fra et stort geografisk område. Stasjonen på Karmøy har størst geografisk spredning av alle kilenotstasjonene, med gjenfangster fra 96 elver spredt fra Vestfold til Nord-Trøndelag.
- *Fangststatistikken for laks.* I perioden 2003 – 2006 har fangstene i sjøfisket i regionen i gjennomsnitt vært på 18 tonn. Ca 6 tonn av dette er beregnet til å komme fra delte kommuner. 18 tonn utgjør ca 3,5 % av totalfangsten av laks i sjø i Norge.
- *Innslaget av rømt oppdrettslaks.* 49 % av skjellprøvene fra perioden 1995 – 2006 var fra rømt oppdrettslaks. Laveste innslag per år var 28 % og høyeste innslag var 56 %. Oppdrettslaks kommer seinere inn i fangstene enn vill stor- og mellomlaks (figur 6.7).
- *Kategoriseringssystemet.* Totalt i Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland er det 89 laksebestander. Av disse er 13 tapt, ni truet, 18 sårbare, 12 har redusert bestand, 32 er moderat eller lite påvirket (samtlige spesielt hensynskrevende), og fem bestander har usikker kategori. De fleste av de 186 sjøørretbestandene i området er kategorisert i kategori 4 eller 5, eller har usikker plassering.

I ytre strøk er det et betydelig fiske på blandende bestander.

21 Jæren

- *Vandringsmønster hos voksen laks ut fra merkeforsøk.* Aktuelle merkestasjoner er Karmøy, Hille og Vigan. Gjenfangstene viser stor geografisk spredning i ytre kyststrøk.
- *Fangststatistikken for laks.* I perioden 2003 – 2006 har fangstene i sjøfisket i regionen i gjennomsnitt vært på 17 tonn. Ingenting av dette er beregnet til å komme fra delte kommuner. 17 tonn utgjør ca 3 % av totalfangsten av laks i sjø i Norge.
- *Innslaget av rømt oppdrettslaks.* Vi har ikke data om innslaget av rømt oppdrettslaks i sjøfangstene i denne regionen. På Skudeneshavn, den sørligste kystlokaliteten hvor vi har data fra, har 40 % av skjellprøvene i perioden 1995 vært fra rømt oppdrettslaks. Trolig er innslaget noe lavere på Jærkysten, elvene i regionen har generelt hatt et lavt innslag av rømt oppdrettslaks de senere år.
- *Kategoriseringssystemet.* På Jæren er sju av de tolv laksebestandene moderat eller lite påvirket, men alle disse er kategorisert som hensynskrevende. For øvrig er en bestand tapt, en er sårbar, to har redusert ungfiskproduksjon og den siste har usikker kategori plassering. Sjøørretbestandene på Jæren er stort sett i godt hold. Tre av de 12 bestandene har imidlertid redusert ungfiskproduksjon.

Jæren skiller seg fra kyststrekningene både i sør og nord ved at det i lange tider har vært mange moderat eller lite påvirkede laksebestander i elvene der. Mange av elvemunningene ligger rett ut mot havet, og derfor har disse bestandene trolig ikke hatt den samme negative påvirkningen fra oppdrettsnæringen som lenger nord. Imidlertid foregår fisket i sjøen på blandede bestander av laks, trolig inkludert flere svake bestander som hører til inne i Boknafjorden og ellers i Rogaland.

22 Agderkysten

- *Vandringsmønster hos voksen laks ut fra merkeforsøk.* Aktuelle merkestasjoner er Hille og Vigan. I tillegg foreligger data fra aktuelle smoltmerkinger. Fra Vigan har det vært for få gjenfangster til å si noe, men på Hille er det merket laks tilhørende elver fra Østfold til Rogaland. Merkeforsøk med utsetting av oppforet smolt i 1989 viste at laksebestander fra Agderfylkene ventes å bli beskattet langs kysten av Agder, og i tillegg på Østlandet og på Vestlandet, spesielt i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane.
- *Fangststatistikken for laks.* I perioden 2003 – 2006 har fangstene i sjøfisket i regionen i gjennomsnitt vært på 23 tonn. Ingenting av dette er beregnet til å komme fra delte kommuner. 23 tonn utgjør ca 4,5 % av totalfangsten av laks i sjø i Norge.
- *Innslaget av rømt oppdrettslaks.* Vi har ikke skjellprøver fra sjøfisket på denne delen av kysten.
- *Kategoriseringssystemet.* Langs Agderkysten har laksebestanden i 11 elver gått tapt som følge av forsurning. I åtte av disse er det etablert ny bestand som i dag er kategorisert som truet eller sårbar. De øvrige tre er oppført som tapt. Av de øvrige to laksebestandene i regionen er én kategorisert som sårbar, mens den siste har usikker kategori plassering. Mange av sjøørretvassdragene er sårbare eller har redusert produksjon. Bare 13 av totalt 71 sjøørretbestander i regionen er moderat eller lite påvirket og alle disse er karakterisert som spesielt hensynskrevende

Sur nedbør har preget bestandssituasjonen i elvene på Agderkysten i flere tiår, men regionen opplever nå en positiv utvikling i mange av elvene som følge av kalking og generell bedring i vannkvaliteten på grunn av redusert nedfall av svovel. Mange av vassdragene er sterkt påvirket av vassdragsregulering. Det arbeides med reetablering av mange av de tapte laksebestandene, og i flere elver har fangstene økt betydelig de siste årene. Fisketrykket i sjøen har gått noe ned fra 2003 da krogarna ble forbudt.

Dersom kalkingene opprettholdes minst på samme nivå som i dag, så vil reetableringen av bestandene fortsette, og bestandene tåle en betydelig beskatning. Men det må tas hensyn til at flere av bestandene ikke ennå er fullstendig reetablert. Det bør også tas hensyn til svake bestander i nabofylkene.

23 Østlandet

- *Vandringsmønster hos voksen laks ut fra merkeforsøk.* Vi har ingen kilenotstasjoner på Østlandet. De nærmeste er de to på Agderkysten (Hille og Vigan), der fisket på blandede bestander har vært betydelig. Smoltmerkinger i Sandvikselva (figur 3.1.1) viser at denne bestanden beskattes på Agderkysten og Vestlandet og helt opp til Trøndelag, i tillegg til på Østlandet.
- *Fangststatistikken for laks.* I perioden 2003 – 2006 har fangstene i sjøfisket i regionen i gjennomsnitt vært på 8 tonn. Ingenting av dette er beregnet til å komme fra delte kommuner. 8 tonn utgjør ca 1,5 % av totalfangsten av laks i sjø i Norge.
- *Innslaget av rømt oppdrettslaks.* Også her mangler vi data om innslaget av rømt oppdrettslaks i sjøfisket.
- *Kategoriseringssystemet.* På Østlandet er det oppført 21 laksebestander i kategoriseringssystemet. En av dem er tapt. Dessuten er 12 bestander kategorisert som truet eller sårbare, og i tre andre elver er det redusert ungfiskproduksjon. Bare fem er kategorisert som moderat eller lite påvirket, og alle disse er spesielt hensynskrevende. Regionen har mange små sjørretbestander, og mange av disse er i en vanskelig situasjon på grunn av inngrep og forurensning i vassdragene.

På Østlandet er bestandssituasjonen variabel, med flere små bestander i dårlig forfatning. De største vassdragene har fremdeles relativt gode bestander, selv om de er påvirket av menneskelig aktivitet. Laksebestandene i Lierelva og Drammenseelva er imidlertid avhengige av utsettinger av ungfisk på grunn av *G. salaris*.

Det er mange svake bestander i denne regionen.

3. Retningslinjer for regulering av fiske

St.prp.nr 32(2006-2007) om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag inneholder bl.a. et eget kapittel om regulering av fisket. Proposisjonen gir klare føringer i forhold til reguleringene i kommende fem-års periode:

”De nåværende reguleringene av laksefisket skal være ut fiskesesongen 2007, og arbeidet med å forberede reguleringene for perioden 2008-2012 er nylig igangsatt. Det er derfor for tidlig å ta stilling til hvilke konkrete reguleringstiltak som skal gjennomføres i årene fremover. Redegjørelsen i kapittel 2.4 viser imidlertid at det er behov for til dels betydelige innstramminger i laksefisket, og departementet vil her redegjøre for de føringene som skal legges til grunn for de kommende reguleringene.

Redusert fiske på blandede bestander

Reguleringene i laksefisket skal baseres på de vitenskapelige rådene fra det internasjonale havforskningsrådet ICES og på moderne forvaltningsprinsipper, herunder den føre-var-tilnærmingen som er utviklet for disse fiskeriene i NASCO. Disse rådene innebærer i første rekke at laksefisket bør baseres på de bestandene som utnytter produksjonskapasiteten sin fullt ut, og at fiske på øvrige bestander bør begrenses i størst mulig grad. Dette kan bare oppnås ved å redusere fisket på blandede bestander. Sjølaksefisket må derfor reduseres og sannsynligvis også fases ut i enkelte områder. I tillegg vil det være nødvendig å senke beskatningstrykket eller innføre fiskeforbud i deler av vassdrag med klart atskilte bestander med ulik status.

En slik omstilling i laksefisket vil bli krevende for de berørte aktørene, først og fremst fordi fangstene i sjø må reduseres mer enn fangstene i elvene.

I regioner der effektene av å redusere fangstene i sjø og elv vil være av tilnærmet lik betydning for de aktuelle bestandene, må de samlede konsekvensene for de berørte lokalsamfunnene tillegges særlig vekt ved byrdefordelingen.

Reguleringer relatert til gytebestandsmål

Gytebestandsmål er introdusert i fiskereguleringene gjennom NASCOs arbeid med føre-var-tilnærming i lakseforvaltningen. Oppnåelse av gytebestandsmål må legges til grunn for reguleringene i laksefisket i årene fremover. I praksis kan dette innebære at det legges opp til en moderat reduksjon av det generelle beskatningstrykket i både sjø- og elvefisket. I enkelte vassdrag og sjøområder kan det i tillegg bli nødvendig med betydelige innskrenkninger i fisket, og i ytterste fall fiskeforbud, inntil gytebestandsmålene nås.

Reguleringer relatert til innslag av rømt fisk

Innslag av rømt fisk kan gjøre det nødvendig å styrke laksebestandene ut over det gytebestandsmålet skulle tilsi. Dette må legges til grunn for reguleringene og kan i praksis innebære reduksjon i beskatningstrykket i både sjø- og elvefisket. I enkelte vassdrag og sjøområder kan det bli nødvendig med betydelige innskrenkninger i fisket og i ytterste fall fiskeforbud.

Reguleringer basert på kvoter

I NOU 1999: 9 foreslo Villaksutvalget at reguleringene i laksefisket skulle baseres på kvoter. Forslaget er senere utredet av en arbeidsgruppe som konkluderte med at det ikke ville være hensiktsmessig å innføre et landsomfattende kvotebasert reguleringsregime. Begrunnelsen var at en kvoteordning vil være svært ressurskrevende både for forvaltningsmyndighetene, brukerne og for rettighetshaverne. Utvalget mente videre at et kvotebasert reguleringsystem i overskuelig fremtid vanskelig kan bli vesentlig mer presist enn dagens system.

Departementet er enig i at det i dag ikke er grunnlag for omlegging til kvotebasert forvaltning, men vil likevel presisere at bruk av sesong- eller døgnkvoter kan være et alternativ i vassdrag der det er behov for en betydelig reduksjon i beskatningen. Dette virkemiddelet vil bli nærmere vurdert i forbindelse med de nye reguleringene.

Fang og slipp

Fiske basert på fang og slipp er ikke benyttet som reguleringsform i Norge og er i dag begrenset til lokale fiskeregler eller gjøres på frivillig og individuelt grunnlag.

De kommende innstramningene i laksefisket vil trolig aktualisere denne fiskemetoden som et alternativ til andre reguleringer for styrking av gytebestander. Grunnen er at de samfunnsmessige konsekvensene av et slikt fiske kan bli betydelig mindre enn ved alternative restriksjoner, mens de bestandsmessige effektene kan være tilnærmet like gode. Dødeligheten ved fang og slipp kan imidlertid variere mye med faktorer som fiskemetode, vanntemperatur og tidspunkt på sesongen, og kan i verste fall være høy. Metoden stiller derfor store krav både til fiskeutøvelsen og til behandlingen av fanget fisk.

Det har hittil vært en klar politikk at fang og slipp ikke skal brukes i offentlige reguleringer som et alternativ til innskrenking av fiske eller fiskeforbud. Metoden er ikke omtalt som reguleringsform i lakseloven, og Mattilsynet anser at reguleringer basert på fang og slipp er problematisk i forhold til dyrevernloven. Fiskeri- og kystdepartementet og Miljøverndepartementet vil derfor vurdere de kryssende hensynene som kan oppstå ved eventuell bruk av fang og slipp som reguleringstiltak.

Fiske med krokgarn

Fiske med krokgarn ble stanset i løpet av perioden 1997-2002 på strekningen svenskegrensen t.o.m. Troms. Bakgrunnen var at dette fisket beskatter mer selektivt, særlig på mellomlaks (hovedsakelig hunnfisk) og fører til mer garnskader og påfølgende dødelighet, enn fiske med kilenot.

I Finnmark er det fremdeles tillatt å fiske med krokgarn. Grunnen er at det generelt har vært en bedre situasjon for bestandene i Finnmark enn i resten av landet, og at det har blitt hevdet at klimatiske forhold gjør det vanskelig å fiske med kilenot. I 2005 var det i alt 146 kilenotenheter i Finnmark, og disse fanget til sammen 29 tonn laks. Antall krokgarn var 806 med en samlet fangst på 132 tonn.

Departementet mener at krokarnfisket bør fases ut også i Finnmark. I den forbindelse vil det bli lagt opp til en overgangsperiode som vil gi de berørte fiskerne tilstrekkelig tid til å gå over til fiske med kilenøter.

Regulering av fisket i nasjonale laksevassdrag og laksefjorder

I St.prp. nr. 79 (2001-2002) ble det lagt til grunn at fiskereguleringene i nasjonale laksevassdrag og laksefjorder skal følge de samme prinsippene som i vassdrag og sjøområder for øvrig. Samtidig ble det presisert at reguleringene i disse områdene skal bygge på et best mulig kunnskapsgrunnlag. Denne praksisen skal videreføres. Det må likevel påregnes strengere reguleringer for fiske som berører truede, sårbare eller reduserte laksebestander som inngår i ordningen.”

3.1 Føre-var tilnærmingen

I 1998 forpliktet Norge seg gjennom vedtak i NASCO til å anvende føre-var tilnærming i all forvaltning av atlantisk laks, jf også 1.2 målsettinger. NASCO har utviklet en prosedyre som hjelpemiddel for å ivareta føre-var tilnærmingen i reguleringen av laksefisket. Prosedyren ble vedtatt i 2002, og Norge har forpliktet seg til å ta den i bruk umiddelbart, og til å rapportere på bruken av prosedyren.

Ved å bruke prosedyren steg for steg vil en komme inn på de viktigste vurderingene som alltid bør foretas før en utformer fiskereguleringene. Etter direktoratets vurdering vil prosedyren være et nyttig hjelpemiddel for å påse at retningslinjene for regulering av fiske blir fulgt, og den skal brukes selv om en ikke kan svare på alle spørsmålene som stilles. Fylkesmennene skal anvende prosedyren, fylle ut vedlagte skjema og rapportere til Direktoratet for naturforvaltning i forhold til hvert enkelt fiskeområde.

3.2 Retningslinjer vedrørende bestandstilstand

Retningslinjer for de enkelte kategoriene

Disse retningslinjene refererer til dokumentet ”Kategorisystem for vassdrag med anadrome laksefisk” og ”Kategoriseringsskjema for 2007”. Retningslinjene gjelder for regulering av fiske i både elv og sjø og fiske etter sjøaure og sjørøye.

Kode X: Ukjent bestandstilstand

Hvis vassdraget har en selvreproduserende bestand, reguleres fisket i henhold til lavest alternative kategori høyere enn kategori 1.

Kode Y: Anadrom fisk forekommer

Slike vassdrag har svært liten ungfiskproduksjon og bestandsforholdene avviker fra vassdrag med selvreproduserende bestand, for eksempel vil det ikke være noen klar sammenheng mellom ungfiskproduksjon og voksenfiskbestand. En stor del av den oppvandrende voksenfisken kan komme fra andre vassdrag, og fiskeoppgangen er svært variabel. Bestanden vil ikke utgjøre en ”evolusjonær enhet”, det vil si at den ikke kan utvikle og opprettholde spesielle genetiske tilpassninger.

Interessen for fiske på slike bestander er ofte svært liten, og behovet for spesielle fiskeregler må vurderes i hvert tilfelle. Målsetningen er å sikre en viss forekomst av arten i vassdraget. I mange tilfeller vil de generelle rammene for fiske være tilstrekkelig.

Kategori 1: Tapt bestand

Disse vassdragene har tidligere hatt en selvreproduserende bestand. Det kan fortsatt være en viss forekomst av arten, som beskrevet ovenfor under kode Y, og fisket skal forvaltes på samme måte. I vassdrag hvor arten er under reetablering eller er reetablert skal fisket forvaltes i henhold til den nye kategori plasseringen.

Kategori 2: Truet bestand

Det skal ikke åpnes for fiske på bestander som er umiddelbart truet av utryddelse. Unntak er når fisket har et bestemt formål som sykdomsbekjempelse og innsamling av stamfisk. Fiske på andre arter kan tillates i vassdrag med en truet bestand dersom det settes i verk effektive forvaltningstiltak som minimaliserer bifangst, kombinert med et effektivt tilbakesettingspåbud. Det skal lokalt etableres tilfredsstillende oppsyn, kontroll med bifangst og informasjon om ordningen. Med bifangst menes her fangst av fisk som det ikke skal fiskes på. Om disse kravene er oppfylt, vurderes av fylkesmannen.

Kategori 3: Sårbar bestand

Sårbare bestander er utsatt for negative menneskeskapte påvirkninger i den grad at de kan bli truet, og skal som hovedregel ikke beskattes. Det kan åpnes for fiske på bestander hvor det gjøres tiltak som kompenserer for den negative påvirkningen (kalking, fiskeutsetting). I spesielle tilfeller kan det åpnes for et begrenset fiske selv om det ikke gjøres slike tiltak, hvis påvirkningsfaktorene og bestandssituasjonen er stabil, og det er et høstbart overskudd.

Kategori 4: Redusert bestand

4a: Vassdrag med betydelig redusert ungfiskproduksjon

Hvis reduksjonen kun skyldes at vassdraget har redusert produksjonskapasitet for arten, for eksempel ved en vassdragsregulering, skal fisket tilpasses slik at det ikke oppstår fare for overbeskatning. Hvis det ikke er tilstrekkelig med gytefisk i forhold til gytebestandsmålet, skal beskatningen reduseres, uansett årsak, og om nødvendig skal det ikke åpnes for fangst.

4b: Vassdrag med sterkt redusert voksenfiskbestand, men hvor ungfiskproduksjonen ikke er betydelig redusert

Dette er vassdrag hvor det høstbare overskuddet er sterkt redusert. Fisket skal tilpasses slik at det ikke oppstår fare for overbeskatning og om nødvendig skal det ikke åpnes for fangst.

Kategori 5: Moderat eller lite påvirket bestand

5a: Vassdrag med spesielt hensynskrevende bestand

Felles for disse vassdragene er at de er moderat eller lite påvirket, men at de kan havne i lavere kategori hvis det ikke tas spesielle hensyn. Fisket skal derfor tilpasses slik at dette ikke skjer.

5b: Vassdrag med bestand som ikke anses ”spesielt hensynskrevende”

Maksimal fisketid kan benyttes og i mange tilfeller vil de generelle rammene og retningslinjene for regulering av fiske være tilstrekkelig.

I forbindelse med kategoriseringen anmerkes det om bestanden er stor eller liten (antall oppvandrende villfisk er av størrelsesorden 500 eller mindre). Små bestander skal ha spesielt vern, det vil si et mer begrenset fiske enn de større vassdragene. I de minste bestandene skal fisket være svært forsiktig, og om nødvendig skal det ikke åpnes for fangst.

Retningslinjer for bruk av gytebestandsmål

Norsk institutt for naturforskning har, på oppdrag fra direktoratet og i samarbeid med en rekke andre institusjoner, utviklet gytebestandsmål og beregnet gytebestanden i til sammen 180 vassdrag. Bruk av gytebestandsmål som verktøy ved regulering av fiske er en direkte oppfølging av retningslinjer fra NASCO i forbindelse med føre-var tilnærmingen i lakseforvaltningen.

NINA har selv redegjort for usikkerheter i beregningsgrunnlaget både når det gjelder gytebestandsmålene og når det gjelder beregnet gytebestand. Disse skal imidlertid legges til grunn dersom det ikke fremkommer ytterligere opplysninger som tilsier at beregningene er feil. For små og lite produktive vassdrag må det vurderes om det er nødvendig med et større antall gytere for at det nødvendige antall gyteplasser skal bli utnyttet.

I de vedlagte tabeller er gytebestanden beregnet på grunnlag av fangsstatistikken og relatert til tre ulike beskatningsnivåer. Fylkesmannen/rettighetshaverne må vurdere beskatningsnivået i det aktuelle vassdraget og legge denne vurderingen til grunn for beregning av gytebestandsstørrelsen.

Beskatningsrater vil kunne variere fra vassdrag til vassdrag og fra sesong til sesong. Førre-var tilnærmingen skal alltid brukes ved vurdering av nivå på beskatningsrater.

Data/opplysninger om beskatningsrater i sammenlignbare vassdrag i regionen kan benyttes for å vurdere beskatningsraten i vassdrag der en ikke har slike opplysninger. Dersom det ikke finnes data/opplysninger som tilsier et annet beskatningsnivå, skal det legges til grunn at beskatningsraten er 50 %.

Dersom gytebestanden har vært lavere enn gytebestandsmålet i mer enn et av de fire siste årene (2003-2006), skal det settes i verk tiltak med sikte på å øke gytebestanden slik at gytebestandsmålet nås raskest mulig. Årets sesong skal også vektlegges når behovet for tiltak vurderes. Det er meldt om tildels dramatisk nedgang i innsiget av smålaks over store deler av landet. Dette innebærer at vi kan vente oss et svakt innsig av mellomlaks sesongen 2008 og et dårlig storlaksår i 2009. Det er også meldt om svært høye lakseluspåslag på utvandrende smolt inneværende år. Vi må legge til grunn at dette kan påvirke innsiget av smålaks til neste år, mellomlaks i 2009 og storlaks i 2010.

I forrige reguleringsperiode var det tillatt å fiske, og registrert fangst, i til sammen 380 vassdrag. Som nevnt er det utviklet gytebestandsmål og beregnet gytebestand for til sammen 180 vassdrag. Gytebestandsmål og gytebestandsberegninger for de resterende vassdragene vil bli utarbeidet og skal etter planen foreligge i august 2008. I tiden frem til gytebestandsmål foreligger, skal det for disse vassdragene vurderes skjønnsmessig om gytebestanden er tilstrekkelig til å utnytte produksjonspotensialet før det åpnes for fiske og restriksjonsnivået bestemmes. Dersom det ikke foreligger fangststatistikk i vassdrag med selvproduserende bestander skal en ikke åpne for fiske.

Overbeskatning

”Overbeskatning” er en av de negative menneskeskapte påvirkningsfaktorene som blir registrert i forbindelse med kategoriseringen av vassdrag med laks, sjøaure og sjørøye. Også ”fare for overbeskatning” blir registrert. Avhengig av grad og varighet kan overbeskatning medføre plassering i kategoriene: 1 (Tapt), 2 (Truet), 3 (Sårbar) og 4a (Betydelig redusert ungfiskproduksjon). Hvis det kun er ”fare for overbeskatning” benyttes kategorien 5a (Spesielt hensynskrevende bestand).

Det er behov for mer konkrete og anvendbare kriterier i kategorisystemet når det gjelder overbeskatning. ”Gytebestandsmål” er nytt av året, og er derfor ennå ikke innført som biologisk referansepunkt i kategorisystemet. Det vil likevel tas i bruk i år til å vurdere bestandsutviklingen siste femårsperiode spesielt med hensyn på overbeskatning.

Ved ”overbeskatning” er fangsten større enn det høstbare overskuddet. Gytebestanden er mindre enn gytebestandsmålet. Konsekvensen kan bli redusert ungfiskproduksjon. Det høstbare overskuddet kan i praksis settes lik differensen mellom oppvandrende bestand (for eksempel uttrykt i samlet vekt av oppvandrende hunner) og gytebestandsmålet. Oppvandrende bestand er lik gytebestand dividert på 1 minus beskatningsraten. Dette regnestykket forutsetter at fangst er dominerende dødsårsak for voksen fisk etter at den har gått opp i elva og før gyting. Dette er som regel tilfellet.

Overbeskatning oppstår ofte i kombinasjon med at andre faktorer f.eks lakselus har redusert det høstbare overskuddet. Selv om andre faktorer kan være hovedårsaken til overbeskatningen, må fangsten likevel justeres ned eller opphøre så lenge disse faktorene medfører overbeskatning eller fare for det.

Hovedregelen er at det kan åpnes for fangst når det er et høstbart overskudd.

Når det gjelder behovet for tiltak kan det være nyttig å skille mellom to grader av overbeskatning: ”Moderat overbeskatning” og ”sterk overbeskatning”. Ved ”moderat overbeskatning” finnes det et

høstbart overskudd før fangst, men det tas ut så mye fisk at gytebestanden blir mindre enn gytebestandsmålet. Denne situasjonen er det lett å rette på ved å redusere eller stoppe fangsten.

Ved ”sterk overbeskatning” har overbeskatningen pågått i flere påfølgende år og ført til suksessiv reduksjon av ungfiskproduksjonen, og dermed den oppvandrede bestand. Etter noen år finnes det ikke lenger noe høstbart overskudd før fangst, og den oppvandrede bestanden er mindre enn gytebestandsmålet. I denne situasjonen kan det ta mange år å gjenoppbygge et høstbart overskudd, selv om det innføres fiskeforbud. Tilsvarende situasjon oppstår når andre faktorer for eksempel lakselus har fjernet det høstbare overskuddet. Dette er imidlertid mer alvorlig for bestanden, fordi det kan ta lengre tid å redusere eller fjerne disse negative faktorene. Under slike forhold kan fangst være svært skadelig for bestanden, og fangstforbud kan være nødvendig for å redde den.

Spesielle retningslinjer for sjøfiske

I Stortingsproposisjon nr. 32 (2006-2007) slås det fast at reguleringene i laksefisket skal baseres på de vitenskapelige rådene fra det internasjonale havforskningsrådet ICES og på moderne forvaltningsprinsipper, herunder føre- var tilnærmingen som er utviklet for disse fiskeriene i NASCO. Disse rådene innebærer at laksefisket skal baseres på de bestandene som utnytter produksjonsmulighetene sine fullt ut, og at fiske på øvrige bestander bør begrenses i størst mulig grad. Dette kan bare oppnås ved å redusere fisket på blandede bestander. Sjølaksefiske må derfor reduseres og sannsynligvis fases ut i enkelte områder.

DN vil ved utforming av reguleringsvedtak for sjølaksefisket i en gitt region ta hensyn til bestandssituasjonen til alle bestander som blir fisket på i regionen. Når sårbare eller truede bestander, jf retningslinjer for kategoriene, eller bestander som er under oppbygging inngår i fangsten skal disse generelt tillegges stor vekt. Dersom bestander fra Nasjonale laksevassdrag inngår i fisket gjelder enda strengere retningslinjer jf pkt. 3.6.

Laks som fanges i ytre kyststrøk kan både tilhøre lokale bestander eller være fisk som hører hjemme andre steder. Når det gjelder kystregionene skal det i utgangspunktet bare åpnes for fiske når fisket i liten grad påvirker bestander som ikke har full reproduktiv kapasitet. I denne vurderingen må en også ta hensyn til bestandssituasjonen i relevante nabofylker, –regioner eller -land. Dette betyr at en f eks for region Kysten av Trøndelag også må ta hensyn til situasjonen for bestandene i Møre og Romsdal og i Nordland.

Fisket i fjordene beskatter laks fra langt færre bestander enn fiske i ytre kyststrøk. Fiske som foregår innenfor fjordmunningen beskatter i all hovedsak bestander som hører hjemme i vassdrag som drenerer til den aktuelle fjorden. I fjordene skal fisket begrenses dersom en eller flere bestander i fjorden/fjordsystemet ikke har full reproduktiv kapasitet.

3.3 Retningslinjer for bruk av virkemidler

Elvefiske

Den ytre rammen for fisketid i vassdrag er som regel f.o.m. 1. juni t.o.m. 31. august. Det kan unntaksvis fastsettes en tidligere startdato for sesongen hvis bestanden tåler det og det er forsvarlig og sterkt ønskelig ut fra lokale forhold. Det kan også fastsettes en senere sluttdato for sesongen dersom bestanden tåler det. Det er imidlertid en forutsetning at fisket avsluttes før fisken endrer adferd i forkant av gytingen.

Fisketiden og fiskereglene forøvrig skal utformes slik at skjev beskatning (dvs at visse deler av bestanden beskattes mer enn andre) unngås eller reduseres. Tiltak skal iverksettes når man observerer eller har indikasjoner på tilstander som er klart unormale når det gjelder bestandens sammensetning og mangfold.

I vassdrag med god organisering kan kvoter og gjenutsetting av fisk benyttes som alternativ til innkorting av fisketid dersom det er ønske om det lokalt. Når det gjelder gjenutsetting av fisk som virkemiddel i reguleringene av fisket etter anadrome laksefisk vil dette være knyttet opp mot den spesielle situasjonen som kan oppstå i enkelte vassdrag i kommende fem-års periode når beskatningen skal tilpasses gytebestandsmålet og/eller motvirke konsekvensene av for høyt innslag av oppdrettsfisk i gytebestanden. Vi viser i den forbindelse til innstilling S. nr 183 (2006-2007) hvor energi- og miljøkomiteen sier at reguleringstiltak som hovedregel bør gjøres på en måte som muliggjør en videreføring av fisket i vassdraget. Komiteens flertall sier videre at reguleringene i minst mulig grad skal føre til fiskeforbud. Bruk av andre virkemidler enn fisketid forutsetter imidlertid at det etableres tilstrekkelig oppfølging i forhold til informasjon, oppsyn og overvåking i vassdraget. Det skal ikke åpnes for et rent fang og slipp fiske etter trua og sårbare bestander som ikke opprettholdes ved tiltak.

De ordninger som innføres må gjenspeile avstanden mellom gytebestandsmålet og beregnet gytebestand slik at tiltakene blir strengere jo større avstanden mellom gytebestandsmålet og gytebestanden er. Dersom kvoter benyttes, skal disse settes slik at de får reell betydning for gytebestandens størrelse, jf ”laksefiskeboka”.

I vassdrag hvor rettighetshaverne ikke er godt organisert, og i vassdrag hvor det ikke etableres et tilstrekkelig opplegg for oppfølging av alternative tiltak, skal fylkesmannen bruke fisketid som hovedvirkemiddel for å nå gytebestandsmålet.

Sjøfiske

I forbindelse med forslaget til regulering av fisket i sjøen kan det også om nødvendig foreslås mindre justeringer av grensene mellom regionene. I en god del tilfeller er det også nødvendig å differensiere reguleringsregimet innenfor en region, for eksempel innenfor store kystregioner, mellom atskilte fjordsystemer og i sidefjorder med ikke hensynskrevende bestander.

Direktoratet ser det som prinsipielt viktig å skille mellom det ordinære laksefiske og fiske som har som hovedformål å fiske opp rømt oppdrettsfisk. På den bakgrunn er det naturlig å beholde 4. august som generell sluttdato for fiske etter *vill* anadrom fisk. Det kan åpnes for fiske etter rømt oppdrettsfisk når villfisken i all hovedsak har passert det aktuelle området. I områder der det fiskes på bestander som ikke har oppfylt gytebestandsmålet, skal andelen rømt oppdrettslaks i fangsten normalt ligge på minst 80% før en åpner for et fiske etter rømt oppdrettslaks. Dette bl a fordi en ikke ubetydelig del av den rømte oppdrettsfisken uansett ikke overlever. I områder der det fiskes på bestander som har oppfylt gytebestandsmålet kan åpning av et fiske etter rømt oppdrettsfisk være et aktuelt tiltak, selv om andelen villaks i fangstene er noe høyere.

Ved utforming av regler for fiske etter rømt oppdrettslaks, skal det også tas spesielt hensyn til eventuelle forekomster av sjøaure.

Dersom det er behov for innkorting/flytting av fisketid i Finnmark, skal dette i første rekke gjøres gjeldende for krokarn.

Som del av vurderingsgrunnlaget av sosio-økonomiske effekter av reguleringer i sjølaksefisket ber vi fylkesmann om følgende tilleggsinformasjon for hvert reguleringsområde:

- Antall fiskere som omfattes
- Gjennomsnittsfangst de siste 5 år/fisker i området (i Finnmark fordelt på krokarn og kilenot)
- Forventet reduksjon i fangst som følge av reguleringsforslag

3.4 Retningslinjer vedrørende rømt oppdrettsfisk

Sårbarhetsvurderingen av ville laksebestander overfor rømt oppdrettslaks som er utført av NINA inneholder en del sentrale konklusjoner:

- Årlige innslag av "førstegenerasjons" rømt oppdrettslaks på 5% eller mer vil over lang tid 50-100 år medføre så store endringer i bestandenes genetiske sammensetning og struktur, at den må anses til å bestå av en form for forvillet laks.
- Årlige innslag av "førstegenerasjons" rømt oppdrettslaks på 20% eller mer vil over fhv få laksegenerasjoner medføre store endringer i bestandenes genetiske sammensetning og struktur.
- Episoder med høye innslag vil øke hastigheten på utskiftingen av opprinnelig bestand
- Høy gytesuksess hos oppdrettslaks vil øke hastigheten på utskiftingen av opprinnelig bestand. Gytesuksessen til fisk er bl a avhengig av størrelsen på gytefisken, slik at stor oppdrettslaks i en smålaksbestand normalt vil ha fhv høyere gytesuksess og motsatt.

Rapporten konkluderer også med at reduksjon av andel "førstegenerasjons" rømt oppdrettslaks i gytebestanden om høsten er det tiltaket som med størst sikkerhet vil redusere negative effekter på villfiskbestandene. Å øke gytebestandsstørrelsen av vill fisk utover det gytebestandsmålet tilsier, har mer usikker effekt, fordi økt konkurranse på ungfiskstadiet kan favorisere avkom etter rømt oppdrettsfisk, bl a pga større veksthastighet og mer aggressiv adferd.

På denne bakgrunn gis det følgende retningslinjer:

Fiskeregulering skal bidra til å redusere andelen av rømt oppdrettsfisk i gytebestanden.

I situasjoner med jevnlig 5% eller mer oppdrettslaks i gytebestanden om høsten skal det settes i verk tiltak som bidrar til at innslag av rømt oppdrettsfisk reduseres.

I situasjoner med jevnlig 20% eller mer rømt oppdrettsfisk må det settes i verk strenge tiltak. Aktuelle reguleringstiltak er:

- forskyve oppstart av fiskesesongen i sjø og/eller elv for å skjerme villfisk fra beskatning
- strenge kvoter for uttak av vill fisk
- utsettingspåbud for hunnfisk som ser ut som vill fisk.
- utsettingspåbud for all fisk som ser ut som vill fisk.

I år eller situasjoner der en forventer eller registrerer høye innslag av rømt oppdrettsfisk skal det iverksettes ekstraordinære tiltak.

I vurderingen av tiltakenes omfang skal det tas hensyn til informasjon om mengde og størrelsen av rømt oppdrettsfisk i vassdraget.

Behovet for fiskereguleringstiltak må ses i sammenheng med andre tiltak som innføres for å redusere andelen rømt oppdrettsfisk i gytebestander om høsten.

3.5 Retningslinjer vedrørende områder med oppkjøpsordninger

I områder med oppkjøpsordninger skal fiske i sjøen reguleres på bakgrunn av hvordan man antar bestandssituasjonen ville være med et ordinært sjølaksefiske i området, dvs uten oppkjøpsordningen i funksjon.

I vassdragene i områder med oppkjøpsordning reguleres fiske på bakgrunn av aktuell bestandssituasjon, dvs med oppkjøpsordningen i funksjon.

Dersom oppkjøpsordningen endres signifikant eller faller bort i løpet av en reguleringsperiode må det foretas en ny vurdering av reguleringsregime i vassdragene. Om nødvendig kan også reguleringen i sjølaksefiske vurderes på ny. Det samme gjelder når det etableres nye oppkjøpsordninger.

3.6 Retningslinjer vedrørende nasjonale laksevassdrag og laksefjorder

Av St.prp. nr 32 går det frem at reguleringene av fisket på bestander som inngår i ordningen med nasjonale laksevassdrag skal følge de samme prinsippene som for øvrig. Reguleringene skal bygge på et best mulig kunnskapsgrunnlag. Videre sies det: "Det må likevel påregnes strengere reguleringer for fiske som berører truede, sårbare eller reduserte laksebestander som inngår i ordningen."

På denne bakgrunn gis følgende retningslinjer:

Truede og sårbare laksebestander som inngår i ordningen skal, med gitte unntak (jf retningslinjene for kategoriene 2 og 3 i kategorisystemet), ikke beskattes verken i elv eller sjø. Dette betyr at det bare kan åpnes for fiske når det kan sannsynliggjøres at fisket ikke beskatter slike bestander.

Ordnningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder ble opprettet for å gi bestandene et spesielt vern. I slike vassdrag skal bestandsoppgangen vurderes midt i fiskesesongen med sikte på å sette inn ekstraordinære tiltak dersom det er fare for at gytebestandsmålet ikke nås.

3.7 Retningslinjer vedrørende lokal prosess

Fylkesmannens forslag til reguleringer i sjøfisket skal drøftes i de regionale fagrådene før de oversendes Direktoratet for naturforvaltning. Dersom regionale fagråd ikke er opprettet, skal slike opprettes så raskt som mulig. Dersom det ikke er mulig å få dette gjort tidsnok i forhold til den pågående prosessen, skal fylkesmannen i det minste invitere alle relevante organisasjoner på fylkesplan til et møte hvor saken drøftes. Fagrådene/møtenes tilrådinger skal refereres og tillegges betydelig vekt når fylkesmannens forslag utformes.

Det skal være sammenheng mellom fagrådene geografiske ansvarsområde og regioninndelingen i fjordene. Det er imidlertid overlatt fylkesmannen å vurdere om det er hensiktsmessig å opprette flere fagråd for enkeltfjorder innen en region, eller om det er mer hensiktsmessig å ha ett fagråd for en stor fjordregion. Når sistnevnte løsning velges skal fylkesmannen påse at alle fjordsystemer er representert i fagrådet. Relevante interesser fra tilhørende kystregion skal også gis anledning til å være representert i fagrådene.

I vassdrag der det ikke er god nok lokal forvaltning skal fylkesmannen som hovedregel bruke fisketid som virkemiddel i reguleringene. Fisketiden skal da fastsettes slik at en er helt sikker på at beskatningstrykket ikke blir for høyt.

I vassdrag med tilfredsstillende lokal organisering skal forslag til fiskeregler for vassdraget utarbeides lokalt dersom det er vilje til dette. Når forslag til fiskeregler utarbeides lokalt, må fylkesmannen foreta en vurdering av hvilke bestemmelser som skal tas inn i forskriften og hvilke som skal gis som lokale fiskeregler. De samlede fiskereglene for vassdraget skal sikre et forsvarlig beskatningstrykk, og tillatt fisketid skal ses i sammenheng med eventuell bruk av andre virkemidler. Når det gjelder andre virkemidlers betydning for uttak av fisk viser vi spesielt til *Lakefiskeboka*, og understreker at andre virkemidler enn sesonglengde må kunne antas å ha en klar effekt på fiskeuttaket dersom de skal ha betydning i reguleringssammenheng. Fylkesmannen skal bare gripe inn med endringer i rettighetshavernes forslag til fiskeregler dersom det er åpenbart at målsettinger eller retningslinjer i dette dokumentet ikke er fulgt opp.

Tilfredsstillende lokal organisering foreligger når det finnes ett aktivt organ for fiskerettighetshaverne i vassdraget. Grunneierorganet skal i prinsippet representere alle fiskerettshaverne og kunne ta beslutninger som er bindende for hele vassdraget. I tillegg skal det være etablert et godt

forvaltningsopplegg for den anadrome strekningen av vassdraget. Dette innebærer en tilfredsstillende fangststatistikk, oppsyn med fiske og nødvendig opplegg for vurdering av utviklingen i bestandssituasjonen.

Ved utarbeidelse av forslag til fiskeregler skal kommunen og viktige brukerinteresser, slik som sportsfiskeinteressene, gis anledning til å medvirke i prosessen. Det er imidlertid rettighetshaverne som fatter endelig beslutning om forslaget.

4. Framdrift

4.1 Regulering av anadrome laksefisk i vassdrag

Fylkesmennene har frist for utsendelse av forslag til forskrift om fisketider for fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag på høring **1. desember 2007**. Forskriften skal fastsettes innen **15. februar 2008**.

4.2 Regulering av anadrome laksefisk i sjøen

Fylkesmennene har frist for å komme med innspill til Direktoratet for naturforvaltning med konkrete endringsforslag til reguleringer og merknader til regioninndelingen **15. november 2007**.

Direktoratet for naturforvaltning skal sende forslag til forskrift om fisketider for fiske etter anadrome laksefisk i sjø for perioden 2003-2007 på høring innen **15. desember 2007**. Forskriften skal fastsettes innen **1. mars 2008**.

4.3 Endringer i 5-års perioden

Som tidligere nevnt skal fiskereguleringene fremover som hovedregel ligge fast for en femårsperiode. Dette skal blant annet bidra til økt forutsigbarhet i reguleringene og vil være ressursbesparende både for offentlig forvaltning, rettighetshavere og fiskere.

Det kan imidlertid oppstå situasjoner der reguleringer må vurderes på nytt og eventuelt endres også innenfor en femårsperiode. Alvorlige endringer i menneskeskapt påvirkninger eller uforutsett kraftige naturlige svingninger i lakseproduksjon og innsig kan gjøre det nødvendig med endringer i fiskereguleringene. Gjeldende regulering skal alltid vurderes når et vassdrag skifter kategori. Et tilfelle kan være når et vassdrag for eksempel infiseres med *Gyrodactylus salaris* eller produksjonsforholdene endrer seg vesentlig. Vanligvis vil slike endringer også medføre endring av vassdragets kategori plassering. Reguleringsregimet må også vurderes på nytt når gytebestandsmål og beregning av gytebestand for de resterende vassdragene foreligger i 2008.

Som en hovedregel skal fiskereguleringene kun endres når det i vesentlig grad vil avhjelpe situasjonen og det ikke kan utsettes til utgangen av gjeldende reguleringsperiode. Dette gjelder både for reguleringer i vassdrag og sjø. Endringer i sjøreguleringene vil være mest aktuelt når betydelige vassdrag i regionen endrer kategori plassering eller fisketid, eller når beskatningstrykket øker vesentlig.

Dersom det blir etablert en tilfredsstillende lokal organisering i vassdraget i løpet av perioden skal reguleringsregimet vurderes på nytt etter prosedyren som er gitt under retningslinjer for lokal prosess.

Reguleringsregimet kan også vurderes på nytt når tiltak har ført til at gytebestandsmålet er oppnådd i minst tre av de fire siste årene.